

3. Kozak, A. V., Lavrynovych, L. B., Sukhareva, S. V., Iaruchy, V. P., & Iaruchy, O. B. (2020). Modern digital technologies in teaching philological disciplines. *Revista Tempos e Espaços em Educação*, 13(32).
4. Shults, O. E. (2024). Linguodidactic potential of electronic educational platforms, programs and applications in teaching foreign languages to university students. *Pedagogy. Theory & Practice*, 9(3).
5. Normuratova, V. (2023). Digital technologies in foreign language teaching. In *Teaching foreign languages in the context of sustainable development: Best practices, problems and opportunities*.
6. Rajabova, G. G. (2024). Corpus technologies (COCA) as a source of authentic materials for developing students' writing competence (on the example of English). Dissertation abstract. Uzbekistan State World Languages University.
7. Slabouz, V. (2021). Linguodidactic potential of digital educational technologies in teaching foreign languages in higher inclusive education. *Professionalism of the Teacher: Theoretical and Methodological Aspects*.

INGLIZ TILI O‘QITUVCHISINING PROFESSIONAL NUTQ KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISH YO‘LLARI

Tursunov Alisher Rozikjonovich

Innovatsion texnologiyalar universiteti

Filologiya kafedrası katta o‘qituvchisi

+998937213130 <https://orcid.org/0009-0009-3323-0500>

Annotatsiya. Mazkur maqolada ingliz va o‘zbek tillarining semiotik tizimi hamda nutqning funksional yo‘naltirilganligi asosida o‘qitish jarayoni tahlil qilinadi. Unda ingliz tilini o‘qitishda strukturaviy va kommunikativ yondashuvlarning o‘zaro uyg‘unligi, talabalarning nutqiy va kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishdagi ahamiyati yoritiladi. Shuningdek, ingliz va o‘zbek tillari o‘rtasidagi o‘xshashlik va farqlarni qiyosiy tahlil qilish orqali samarali o‘qitish metodlari asoslab beriladi. Maqolada til va tafakkur o‘rtasidagi bog‘liqlik hamda talabalar yo‘l qo‘yadigan xatolariga nisbatan to‘g‘ri metodik yondashuvning zarurligi ta’kidlanadi.

Kalit so‘zlar: ingliz tili, o‘zbek tili, kommunikativ yondashuv, strukturaviy yondashuv, nutq kompetensiyasi, qiyosiy metod, til va tafakkur, muloqot, o‘qitish metodikasi.

Аннотация. В данной статье анализируется процесс обучения на основе семиотической системы английского и узбекского языков и функциональной направленности речи. Рассматривается

согласованность структурного и коммуникативного подходов при обучении английскому языку и их значение для развития речевой и коммуникативной компетенции студентов. Кроме того, через сравнительный анализ сходств и различий английского и узбекского языков обосновываются эффективные методы преподавания. В статье также подчеркивается взаимосвязь языка и мышления, а также необходимость правильного методического подхода к ошибкам студентов.

Ключевые слова: английский язык, узбекский язык, коммуникативный подход, структурный подход, речевая компетенция, сравнительный метод, язык и мышление, коммуникация, методика обучения.

Abstract. This article analyzes the teaching process based on the semiotic systems of the English and Uzbek languages and the functional orientation of speech. It examines the coherence of structural and communicative approaches in teaching English and their significance in developing students' speech and communicative competence. Furthermore, through a comparative analysis of the similarities and differences between English and Uzbek, effective teaching methods are justified. The article also emphasizes the relationship between language and thinking, as well as the necessity of an appropriate methodological approach to students' errors.

Keywords: English language, Uzbek language, communicative approach, structural approach, communicative competence, comparative method, language and thinking, communication, teaching methodology.

Ingliz va o‘zbek tillari semiotik tizim sifatida nutqning funksional yo‘naltirilganligi tamoyiliga asoslanadi. Har qanday til ichki tizimga ega bo‘lib, uning barcha elementlari umumiy tashkil etuvchi prinsipga bo‘ysunadi. Tilning murakkabligi uning tizimliliği bilan birga, semantik tuzilishining nisbatan sodda va umumiy qonuniyatlarga asoslanganligini ham ko‘rsatadi. Til birliklari ularning bajaradigan vazifasi bilan belgilanadi, ya‘ni funksiya til strukturasi shakllanishiga ta‘sir ko‘rsatadi.

Ona tili va chet tilidagi nutqni egallash darajasi, avvalo, muloqot ishtirokchilarining maqsadlariga bog‘liq. Ingliz tilida fikr bildirish yoki predmetni tasvirlash jarayonida talaba uni boshqa shaxsga tushunarli tarzda, aynan zarur bo‘lgan jihatdan ifodalay olishi lozim. Bu esa shaxsning ichki ongiy faoliyati va subyektiv tasavvur doirasi bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, u orqali inson o‘z fikrini boshqalarga yetkazadi.

Til tizimida muhim o‘rin tutuvchi asosiy model mavjud bo‘lib, u barcha tillarga xos umumiy elementlar va tarixan qadimiy bo‘lgan

birliklarga tayanadi. Shu bois, tilning ayrim xususiyatlari tasodifiy emas, balki umumiy qonuniyatlarning natijasi sifatida namoyon bo‘ladi.

Ingliz tili o‘qitish jarayonida o‘qituvchi ikki asosiy yondashuvdan birini tanlash zarurati bilan yuzlashadi: tilni tizimli (strukturaviy) shaklda o‘rgatish yoki uni kommunikativ vosita sifatida rivojlantirish. Amaliyotda ko‘pincha tilning grammatik va strukturaviy jihatlariga ortiqcha e‘tibor qaratilib, kommunikativ yondashuv yetarli darajada amalga oshirilmaydi. Natijada, darslar ko‘proq mashq va takrorlash bilan cheklanib qoladi.

Haqiqiy muloqotga yo‘naltirilgan topshiriqlar esa kam qo‘llanadi yoki ikkinchi darajali o‘rin egallaydi. Bu holat ayniqsa chekka hududlarda yaqqol ko‘zga tashlanadi. Buning asosiy sabablaridan biri – talabalarda real muloqotga bo‘lgan ehtiyojning yetarli darajada shakllanmaganligidir. Natijada til ko‘proq statik bilimlar tizimi sifatida qabul qilinadi.

Til va tafakkur o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlik shuni ko‘rsatadiki, shaxs til qonunlariga nafaqat amal qiladi, balki ularga bo‘ysunadi. Shu sababli, nutqda xato qilish qo‘rquvi talabalar va hatto o‘qituvchilarda ham uchraydi. Xatolar ko‘pincha salbiy holat sifatida qabul qilinib, bu esa erkin muloqotga to‘sqinlik qiladi. Aslida esa, xatolar o‘rganish jarayonining ajralmas qismi sifatida qabul qilinishi lozim.

Ingliz tili darsida samarali muloqotni tashkil etish uchun talabalarining til o‘rganishga ongli ravishda qiziqishi va faol ishtiroki muhim ahamiyatga ega. Dars jarayonida umumiy maqsadlarni belgilash va ularni birgalikda amalga oshirish talabalarining motivatsiyasini oshiradi.

O‘qituvchining professional bilingval kompetensiyasi uning dars jarayonidagi faoliyatida yaqqol namoyon bo‘ladi. Agar talabalar tilni o‘zlashtirishda ijobiy natijalarga erishsa, bu o‘qitish samaradorligining muhim ko‘rsatkichi hisoblanadi.

Talabalar o‘z bilim va ko‘nikmalarini amaliy hayot bilan bog‘lay olishi, ingliz tilidan real vaziyatlarda foydalanish imkoniyatlarini tushuntira olishi zarur.

Shunday qilib, ingliz tilini o‘qitish nafaqat til bilimlarini shakllantirish, balki talabalarining kommunikativ kompetensiyasi va mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Richards, J. C. (2006). *Communicative Language Teaching Today*. Cambridge: Cambridge University Press.
2. Council of Europe. (2018). *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume with new descriptors*. Council of Europe Publishing.

4. DeKeyser, R. M. (2015). Skill acquisition theory. In B. VanPatten & J. Williams (Eds.), *Theories in second language acquisition* (2nd ed., pp. 94–112). Routledge.
5. Schmitt, N. (2020). *Vocabulary in language teaching* (2nd ed.). Cambridge University Press.
6. Wray, A. (2002). *Formulaic language and the lexicon*. Cambridge University Press.
7. Stubbs M. Corpus evidence for norms of lexical collocation // Cook G., Seidlhofer B. (eds.) *Principle and Practice in Applied Linguistics: Studies in Honour of H.G. Widdowson*. — Oxford: Oxford University. Press, 1995.

INGLIZ TILI DARSLARIDA O‘QUVCHILARNING NUTQIY KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH STRATEGIYALARI

Xudoyberdiyeva Nafisa Vahidjonovna

Namangan State Pedagogical Institute 1-year Master's student

Supervisor: Mansurova Karomat Habibullayevna

[*xudoyberdiyevanafisa077@gmail.com*](mailto:xudoyberdiyevanafisa077@gmail.com)

Annotatsiya: Ushbu maqolada umumiy o‘rta ta’lim maktablarida ingliz tili o‘qitish samaradorligini oshirish, xususan, o‘quvchilarning nutqiy kommunikativ kompetensiyalarini shakllantirish masalalari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida nutqiy ko‘nikmalarni rivojlantirishga to‘sqinlik qiluvchi omillar va ularni bartaraf etishda zamonaviy interfaol metodlarning o‘rni yoritilgan. Shuningdek, kommunikativ yondashuv asosida dars mashg‘ulotlarini tashkil etish bo‘yicha metodik tavsiyalar berilgan.

Tayanch so‘zlar: kommunikativ kompetensiya, nutqiy faoliyat, lingvistik kompetensiya, interfaol metodlar, autentik materiallar, nutqiy to‘siqlar, ta’lim samaradorligi.

Аннотация: В данной статье анализируются научно-теоретические аспекты повышения эффективности обучения английскому языку в общеобразовательных школах, в частности, вопросы формирования речевых коммуникативных компетенций учащихся. В ходе исследования освещаются факторы, препятствующие развитию речевых навыков, и роль современных интерактивных методов в их устранении. Также даны методические рекомендации по организации учебных занятий на основе коммуникативного подхода.